

POSTANOWIENIE

11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 11 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy
Oszczędnościowo - Kredytowej w W. w upadłości likwidacyjnej
przeciwko R. J.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej R. J.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 30 listopada 2022 r., I ACa 1253/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7 500 (siedem tysięcy pięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Suwałkach, wyrokiem z 11 października 2021 r., utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 30 kwietnia 2020 r., którym nakazał zapłacić R. J. na rzecz syndyka masy upadłościowej – Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej 4 755 593,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 19 marca 2019 r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach sądowych.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 30 listopada 2022 r. oddalił apelację pozwanego oraz orzekł o kosztach sądowych.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną, zaskarżając wyrok w całości; wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podnosząc, że jest ona oczywiście uzasadniona z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd Apelacyjny wszystkich zarzutów. Skarżący zarzucił, że oczywistość skargi polega na naruszeniu norm:

a. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. - poprzez przyjęcie przez Sąd Apelacyjny ustaleń faktycznych Sądu I instancji za własne, gdy pozwany kwestionował w apelacji ustalenia faktyczne Sądu I instancji,

b. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy potrzebne są wiadomości specjalne,

c. art. 236 w zw. z art. 381, art. 378 § 1, art. 328 § 2 i art. 381 oraz art. 382 k.p.c. przez nierozpoznanie wniosku dowodowego zgłaszanego przez pozwanego od samego początku postępowania przez Sądem I instancji tj. wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości i rachunkowości

d. art. 75c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej także jako: "Prawo bankowe") poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że umowa kredytu zawarta przez strony postępowania została skutecznie wypowiedziana przez powoda, gdy wypowiedzenie umowy było bezskuteczne, a co za tym idzie, kwota roszczenia nie była wymagalna,

e. art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 75c ust. 2 ustawy Prawo bankowe poprzez ich niezastosowanie, polegające na uznaniu, że oświadczenie o wypowiedzeniu zawartej z pozwanym umowy kredytowej było czynnością ważną i skutecznie dokonaną, podczas gdy wypowiedzenie umowy nie było poprzedzone czynnościami opisanymi w art. 75c ustawy Prawo bankowe,

f. art. 117 § 2¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo, że pozwany w stosunku prawnym jest niewątpliwie konsumentem a w konsekwencji doprowadziło to do uwzględnienia powództwa pomimo przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Podkreślenia wymaga, że na etapie postępowania, jakim jest tzw. „przedsąd”, nie jest dopuszczalna ocena podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), lecz Sąd Najwyższy jest zobligowany i uprawniony wyłącznie do zbadania, czy wystąpiły przyczyny kasacyjne, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Analiza zaskarżonego wyroku może być zatem dokonana jedynie pod kątem tego, czy uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera argumenty, które przekonują o istnieniu powołanych w skardze podstaw kasacyjnych.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się (wbrew obowiązującym regulacjom) sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, w których wyrok może być uznany za niezgodny z prawem. Konieczne byłoby zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r., I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2022 r., I CSK 5140/22 i powołane tam orzecznictwo).

Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje zatem skarżącego do przedstawienia wywodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Dla przyjęcia skargi do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03). Nie spełnia tego wymagania wskazanie na „naruszenia przepisów”. W skardze kasacyjnej brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd Najwyższy uznał więc, że skarżący nie sprostął wymogom prawidłowego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Podsumowując, w okolicznościach sprawy niniejszej sprawy nie stwierdzono kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego ze względów publicznoprawnych przyjęcie skargi do rozpoznania. Sąd Najwyższy na etapie badania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie analizuje przy tym podstaw skargi kasacyjnej ani ich uzasadnienia, stanowią one bowiem odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Dodatkowo wskazać należy, że wnioski skarżącego w niniejszej sprawie zmierzają do kwestionowania ustaleń *faktycznych* i oceny materiału dowodowego wynikających z decyzji procesowych sądów obu instancji, co narusza zakaz z art. 398³ § 3 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem, podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to, że Sąd Najwyższy nie może ingerować w ocenę przydatności dowodów dokonaną przez sądy drugiej instancji, jest on bowiem tą oceną związany tak samo, jak jest związany ustalonym stanem faktycznym. Skarżący zarówno wniosek o przyjęcie

skargi kasacyjnej do rozpoznania jak i zarzuty skargi kasacyjnej opart na kwestionowaniu ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, przyjętych następnie za własne przez Sąd Apelacyjny oraz dokonanej przez sądy ocenie materiału dowodowego (podnoszone przez skarżącego naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.).

Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów. Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie *stanu faktycznego* nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany – zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. – ustaleniami *faktycznymi*, stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 398³ § 3 k.p.c., o oczywistej zasadności *skargi kasacyjnej* nie może w żadnym razie świadczyć kwestionowanie ustaleń *faktycznych* lub oceny dowodów sądu drugiej instancji, również we wniosku o przyjęcie *skargi kasacyjnej* do rozpoznania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20 i z 11 lutego 2021 r., IV CSK 217/20).

Skarżący opart wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na zarzutach naruszenia przez sądy obu instancji przepisów prawa procesowego i materialnego, dotyczących w istocie ustaleń faktycznych oraz oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Jest to sprzeczne z zakazem, ustanowionym w art. art. 398³ § 3 k.p.c., nie może więc doprowadzić do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Mając na względzie zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji, nie znajdując okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono w punkcie 2, zgodnie z art. 98 § 1 i 3, art. 99 k.p.c. w związku z § 2 pkt 8, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

(r.g.)